

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

พัฒนาการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะสถาบัน
ทางการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2553

ผู้เขียน

นายสุริยา สุภาเดช

ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร. วรรณภา กิระศิริ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2553 ศึกษาความเป็นสถาบันทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อความเป็นสถาบันทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษาสรุปลงได้ดังนี้

พัฒนาการทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปี พ.ศ. 2535 ถือเป็นปีแรกที่ได้มีการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยประชาชนและอยู่ในตำแหน่งได้จนเกษียณอายุ 60 ปี ต่อมามีการปรับปรุงกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่อีกครั้ง โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี

นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นส่งผลให้อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 อีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 เพื่อปรับปรุงการเข้าสู่ตำแหน่งระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นอีกองค์หนึ่งมาช่วยงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเป็นสถาบันทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามแนวคิดของ Huntington (1969) ด้านความสามารถในการปรับตัว พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เป็นอย่างดี เห็นได้จากการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เข้าสู่ตำแหน่งที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาที่สูงขึ้น ได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ด้านความสลับซับซ้อน พบว่า โครงสร้างของระบบการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน และง่ายต่อการบริหารจัดการดูแล ด้านความเป็นอิสระ พบว่าการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันยังขาดความอิสระในการทำงาน เนื่องจากรัฐบาลพยายามที่จะทำให้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความยึดโยง คอยพึ่งพา และขอความ

ช่วยเหลืออยู่กับรัฐตลอด อีกทั้งถูกควบคุม และแทรกแซงจากนักการเมืองได้ง่าย ด้านความเป็นเอกภาพ พบว่า การรวมตัวกันของสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในระดับตำบลและอำเภอค่อนข้างมีความเป็นเอกภาพ สามารถทำงานร่วมกัน ได้เป็นอย่างดี ขณะที่การรวมกลุ่มในระดับจังหวัด และประเทศยังไม่ทั่วถึง ยังไม่สามารถทำงานเชิงบูรณาการได้ ขาดระบบการประสานงานที่ดี และขาดเวทีการประชุมสัมมนาในระดับประเทศเป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความเป็นสถาบันทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Huntington

ปัญหาและอุปสรรคต่อความเป็นสถาบันทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพบว่า ผลจากแนวคิดการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้บทบาทและหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดลง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในหลาย ๆ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในคิด ตัดสินใจ และความ ต้องการอย่างเป็นทางการ และขาดความอิสระในการทำงาน เป็นต้น

Independent Study Title Development of Kamnan and Puyaiban a Political Institution
Since B.E. 2535 - 2553

Author Mr. Suriya Supadet

Degree Master of Arts (Political Science)

Independent Study Advisor Lecturer Dr. Wannapa Leerasiri

ABSTRACT

This research study aims to study the development of Kamnan and Puyaiban since B.E. 2535-2553, to study an institutionalization of Kamnan and Puyaibaninstitute, and to discover problems and obstacles confronting an institutionalization of Kamnan and Puyaibaninstitute. This study is a qualitative study. Structural in-depth interview method was employed.

Concerning development of Kamnan and Puyaiban, the year B.E. 2535 was the first time that Kamnan and Puyaiban were elected by the people. After elected, they will be in that position until retirement (60 years of age). Later, a law concerning provincial government was amended. This time, Kamnan and Puyaiban can stay in their positions for only 5 years term.

Government policy on decentralization makes roles and duties of Kamnan and Puyaiban intersect with local administrators. As a result, a law was amended once again in B.E. 2551 in order to change how Kamnan and Puyaiban get into their positions, duration of their terms, amend their roles and duties. Furthermore, the amended law also appointed a new village committee in order to assist Kamnan and Puyaiban in their administrative work and cooperate them with local administrators.

According to Huntington (1969), the institutionalization of Kamnan and Puyaiban in the terms of adjustment, this study finds that they have been well adjusted as we can see from their personal enhancement such as higher education level, trainings, and continually participate in capacity building. On the complexity side, it finds that structure of sub-district government is not complex and quite easy to manage. In terms of autonomous, the study finds that Kamnan and Puyaiban still lack authority because the governments still keep their sub-district authority very close to them by giving those aids in many forms. Furthermore, Kamnan and Puyaiban are vulnerable to interfere by politicians.

Considering unity, the study shows that Kamans and Puyaibans are very close, both at sub-district and district level. They can work well together. However, their relationship at a country level is still quite loose, comparatively. At a national level, Kamnan and Puyaiban lack integration and not well-connected. Moreover, they do not have national forum where they can join and work together. In conclusion, this study, based on Huntington (1969), finds that Kamnan and Puyaiban are not quite institutionalized.